

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Jonas Paulsson
08-56308672
jonas.paulsson@hsv.se

Charlotte Löfgren
08-56308636
charlotte.lofgren@hsv.se

YTTRANDE

2010-02-09
Reg.nr 13-6124-09

Betänkandet SOU 2009:86 Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning

Högskoleverket välkomnar strategin för myndigheternas arbete med e-förvaltning. Den föreslagna strategin skulle stötta den samverkan som redan pågår för fullt inom våra kärnverksamheter. Viktigt är dock att inte låta ett tekniskt fokus ta överhanden, utan att behålla inställningen att e-förvaltningen ska stötta och utveckla den befintliga verksamheten för att underlätta för målgruppen. Eftersom Högskoleverket varit en drivande myndighet inom sakområdet studier inriktas det här remissyttrandet huvudsakligen på utvecklingsmöjligheterna inom detta. Studier omfattar många myndigheter och målgruppen för kommunikationen om studier är stor. De möjliga synergieffekterna ekonomiskt, administrativt och tekniskt såväl som i graden av behovstillfredsställelse hos målgruppen är därför stora.

Kortfattat är följande punkter essensen i Högskoleverkets syn på hur e-förvaltningen inom området studier bäst skulle gynnas.

- När utvecklingsansvarig myndighet utses är det viktigt att inte allt fokus ligger på vem som har de stora databaserna och registren, utan mer på var det redan idag finns upparbetade nätverk och modeller för samverkan.
- Indelningen av sektorer bör utgå ifrån en behovsanalys snarare än utifrån hur departementen med sina myndigheter är strukturerade.
- För att kunna fungera efterfrågestyrt bör studiesektorns e-förvaltning delas upp enligt principen grundskola och gymnasium för sig och eftergymnasial utbildning tillsammans med arbetsmarknad för sig.
- Högskoleverket anser att ett uppdrag som samordnande myndighet inom sakområde utbildning där målgruppen är avgränsad till ”nyvuxna” (efter gymnasiet) stämmer väl med verkets instruktion och verksamhet.
- Helt enligt mottot ”så enkelt som möjligt för så många som möjligt” borde all information om utbildning efter gymnasiet med tillhörande it-funktioner finnas samlade på en webbportal.

- En förutsättning för myndighetsövergripande samverkan är att ansvarsfördelningen finns tydligt formulerad i regleringsbrev och uppdragsbeskrivningar, liksom att en tydlig uppföljning sker.
- Ekonomiska anslag bör tilldelas för utvecklingsansvariga myndigheter och för migreringsprojekt.

Bakgrund

Sedan snart tre år tillbaka driver Högskoleverket ett informationssamarbete med andra myndigheter för att svara mot efterfrågan som finns kring olika former av studier och arbetsmarknad. Förutom gemensamma kampanjer som vi bedrivit mot avgångselever på gymnasium, komvux och folkhögskola samt värnpliktiga finns idag på studera.nu en bra grundplåt med information och it-funktioner från flera myndigheter inom utbildningsområdet. Högskoleverket vill vidareutveckla detta samarbete till en gemensam portal innehållande hela processen från studievägledning och arbetsmarknadsinformation till information om, och lättillgänglig utvärdering av, olika typer av postgymnasial utbildning, anmälan till dessa, information om studier utomlands och studentekonomi. Portalen skulle underlätta för framförallt ungdomar att söka brett, utifrån intresseområde, utifrån geografiskt område eller utifrån kvalitetsutvärderingar eftersom behoven och utgångslägena i valsituationen är helt individuella. Strategin för myndigheternas samarbete med e-förvaltning möjliggör den typ av nära samarbete och gemensamt fokus som krävs för att uppnå detta mål. Högskoleverket vill ha uppdraget att samordna myndigheterna inom sakområdet utbildning där målgruppen är ”nyvuxna” (efter gymnasiet) mot ett sådant mål.

Avsnitt 3.2 Prioriterade utvecklingsområden

Delegationen har identifierat (s. 45) studier som ett av flera utvecklingsområden som med fördel skulle knytas samman med god e-förvaltning. Motsvarande uppräknings görs över tänkbara myndigheter såsom utvecklingsansvariga för respektive område utom för just utvecklingsområdet studier. Högskoleverket ser sin egen verksamhet som passande för en sådan utvärdering.

När Högskoleverket har utvecklat studieinformationen har det varit naturligt utifrån ett medborgarperspektiv att göra det med hjälp av VHS antagningssystem, Arbetsförmedlingens yrkesprognoser, Skolverkets webbfunktion Valstöd, Yrkehögskolans utbildningsutbud, CSN:s information om studiemedel och ansökan om densamma och Internationella programkontorets information om utlandsstudier för att ta några exempel. Högskoleverket har redan ett upparbetat samarbete med flera av dessa myndigheter.

Högskoleverket förordar en behovsindelning av utvecklingsområdena utifrån gemensamma målgrupper och allmänhetens behov. Ett tydligt sådant exempel är studier och arbetsmarknad. Spännvidden inom den sektor som i betänkandet benämns studier är stor. Information om allt från grundskola till forskarstudier eller yrkesutbildning på eftergymnasial nivå bedömer verket svårligen skulle kunna förvaltas på ett klokt och behovsstyrt sätt av en och samma myndighet. Högskoleverket förordar därför en indelning där information om grundskola och gymnasium samordnas av en myndighet och eftergymnasiala studier och arbetsmarknadsinformation av en annan. Att kommunicera mot och svara upp mot målgruppen ”allas” behov brukar inte leda till storverk. Gapet mellan situationen som förälder som ska välja grundskola till sitt barn och situationen som ”nyvuxen” att börja försöka förstå vem man är, vad man vill och vägen dit är för stort för att samordnas av en och samma myndighet. Valen till vuxenutbildning görs till stor del utifrån en orientering mot ett yrkesområde. Därför har Arbetsförmedlingen varit en naturlig samarbetspartner, trots att myndigheterna inte ligger under samma departement.

Avsnitt 4.2 Problem vid finansiering av e-förvaltningsprojekt

Högskoleverket stödjer helt förslaget att reservera en del av Vinnovas utvecklingsmedel för projekt som gynnar tredje part. Medlen bör tilldelas inte bara de som leder utvecklingsprojekten utan även de myndigheter där kostnader uppstår för att gynna ett övergripande samverkansprojekt.

Investeringsparadoxen med sin nedprioriteringseffekt är en realitet redan idag i utbildningssektorn. Att lyfta sådana problem för avgörande till regeringen skulle vara tidsödande och kontraproduktivt i en samverkanssituation. För att förebygga tvister bör e-delegationen på ett övergripande plan skapa förutsättningar för att avsätta tid och ekonomiska resurser genom att föra in den generella vikten av sådant samarbete i regleringsbrev och uppdragsbeskrivning för alla berörda myndigheter.

Avsnitt 4.3 Myndigheternas utvecklingsprojekt och verksamhetsplanering för e-förvaltning ska vara behovsdrivna

E-delegationen eller dess expertgrupper bör ges i uppdrag att följa upp e-förvaltningsprojekten och att tydligt premiera de myndigheter som skapat förutsättningar för och bidragit till att samarbete gynnat tredje part. Högskoleverket tycker att delegationen ska trycka hårdare på öppna register och användandet av standarder. Både användar- och utvecklargränssnitt bör göras

tillgängligt eftersom även en verkligt bra e-tjänst som kommer många till del annars hindras från att utvecklas för framtida behov.

Avsnitt 4.4 Mallar för samverkansprojekt

Högskoleverket stödjer delegationens förslag om framtagande av olika stöddokument i form av modeller, vägledning och mallar för samverkan i e-förvaltningsprojekt, men vill samtidigt peka på risken att dessa mallar blir alltför begränsande. En möjlighet för varje projekt att utifrån vissa grundkrav ändå ha ett utrymme att finna en samverkansform som gynnar det egna projektet optimalt skapar sannolikt mer dynamik och ökar möjligheterna för olika samverkansmodeller att utvecklas.

Avsnitt 4.5 Utvecklingsansvariga myndigheter koordinerar e-förvaltningen på sektornivå

Högskoleverket vill betona vikten av att utvecklingsansvaret ska ligga hos den myndighet som har de bästa förutsättningarna att synliggöra den bredare behovsbilden inom respektive utvecklingsområde. Det behöver inte vara samma myndighet som har IT-system eller registerdata. Högskoleverket anser att ett uppdrag som samordnande myndighet inom sakområde utbildning där målgruppen är avgränsad till ”nyvuxna” stämmer väl med verkets instruktion och verksamhet. Existerande samarbeten bör tas i beaktande liksom tidigare ambitionsnivå och visad handlingskraft. Det är nödvändigt att de utvecklingsansvariga myndigheterna får ett tydligt mandat att driva, stödja och samordna arbetet inom sektorn. Mandatet ska framgå i samtliga berörda myndigheters instruktioner och regleringsbrev.

Avsnitt 8.2 Konsekvenser

Högskoleverket tror att de totala kostnaderna för myndigheternas arbete med e-förvaltning inte kommer att överstiga nuvarande ramar. Det borde till och med kunna innebära minskade IT-kostnader för den statliga sektorn inom e-delegationens femårs plan. Däremot kommer anpassningar av äldre system kräva utvecklingsmedel så kallade migreringskostnader. Verket tror inte att samordningsansvaret kan inrymmas inom befintlig budget för de myndigheter som åläggs detta.

De e-förvaltningssystem som nyttjar föreslagna e-legitimationer istället för traditionell hantering för användarkonton kommer inledningsvis att bli dyrare.

Beslut i ärendet har tagits av universitetskanslern Anders Flodström efter föredragning av informatören Charlotte Löfgren i närvaro av huvudsekreteraren Lena Adamson och informationschefen Eva Ferndahl. I beredningen av ärendet har även Jonas Paulsson, projektledare på it-avdelningen, deltagit.

Anders Flodström

Charlotte Löfgren